

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/152/2005

NASTROJE SPOŁECZNE PRZED WYBORAMI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

- ❑ Od sierpnia nie zmieniły się opinie o rozwoju **ogólnej sytuacji w kraju** (63% badanych uważa, że zmierza ona w złym kierunku, a 24% jest przeciwnego zdania) oraz przewidywania w tej dziedzinie na najbliższy rok (51% nie oczekuje zmian, 22% spodziewa się pogorszenia, a 17% - poprawy).
- ❑ Przed wyborami poprawiły się oceny **sytuacji politycznej**, nadal jednak większość Polaków (60%, spadek o 4 punkty) uznaje ją za złą, a zaledwie 5% uważa, że jest dobra. Wzrósł optymizm w przewidywaniach - 49% badanych (spadek o 4 punkty) nie oczekuje zmian w życiu politycznym, 22% (wzrost o 5 punktów) spodziewa się poprawy, a 14% - pogorszenia.
- ❑ Nie zmieniły się opinie o **sytuacji gospodarczej** (50% ankietowanych uznaje ją za złą, 35% za przeciętną, a 11% ocenia pozytywnie). Nieco bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są przewidywania co do stanu gospodarki - 51% badanych (spadek o 6 punktów) nie oczekuje zmian, 23% spodziewa się poprawy, a 15% (wzrost o 4 punkty) - pogorszenia.
- ❑ Stabilne pozostały oceny **sytuacji w zakładach pracy respondentów** (46% uznaje ją za dobrą, 30% - za przeciętną, a 23% ocenia negatywnie) oraz przewidywania tej sytuacji (62% nie oczekuje zmian, 18% spodziewa się poprawy, a 12% - pogorszenia).
- ❑ Nie zmieniły się opinie badanych o tym, **jak żyje się im i ich rodzinom** (48% uznaje swój poziom życia za przeciętny, 28% ocenia pozytywnie, a 24% - negatywnie) oraz przewidywania w tej dziedzinie (58% nie oczekuje zmian, 17% spodziewa się poprawy, a 15% - pogorszenia).
- ❑ W ostatnich dwóch miesiącach nieco poprawiły się **oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy** - 25% badanych (spadek o 4 punkty) sądzi, że w ich miejscowości lub okolicy nie ma żadnej pracy, 47% (wzrost o 3 punkty) uważa, iż trudno tam znaleźć jakiegokolwiek zatrudnienie, 26% twierdzi, że na lokalnym rynku pracy można się gdzieś zatrudnić, choć niełatwo jest o pracę odpowiednią.
- ❑ Wśród osób pracujących zmalało **poczucie zagrożenia bezrobociem**. Większość mających zatrudnienie (60%, od lipca wzrost o 6 punktów) twierdzi, że nie grozi im utrata pracy, ponad jedna trzecia zaś (35%, spadek o 7 punktów) liczy się z taką możliwością.

We wrześniu¹ utrzymały się odnotowane przed miesiącem symptomy poprawy nastrojów społecznych (oceny sytuacji gospodarczej kraju i kondycji zakładów pracy respondentów oraz przewidywania dotyczące poziomu życia ich rodzin). Zauważalne są ponadto inne pozytywne zmiany opinii. Zmalało poczucie zagrożenia utratą pracy wśród osób zatrudnionych, nieco lepsze niż w sierpniu są też oceny sytuacji politycznej w kraju, przede wszystkim zaś bardziej optymistyczne są przewidywania w tej dziedzinie. Generalnie jednak nastroje społeczne nadal są złe.

OCENY

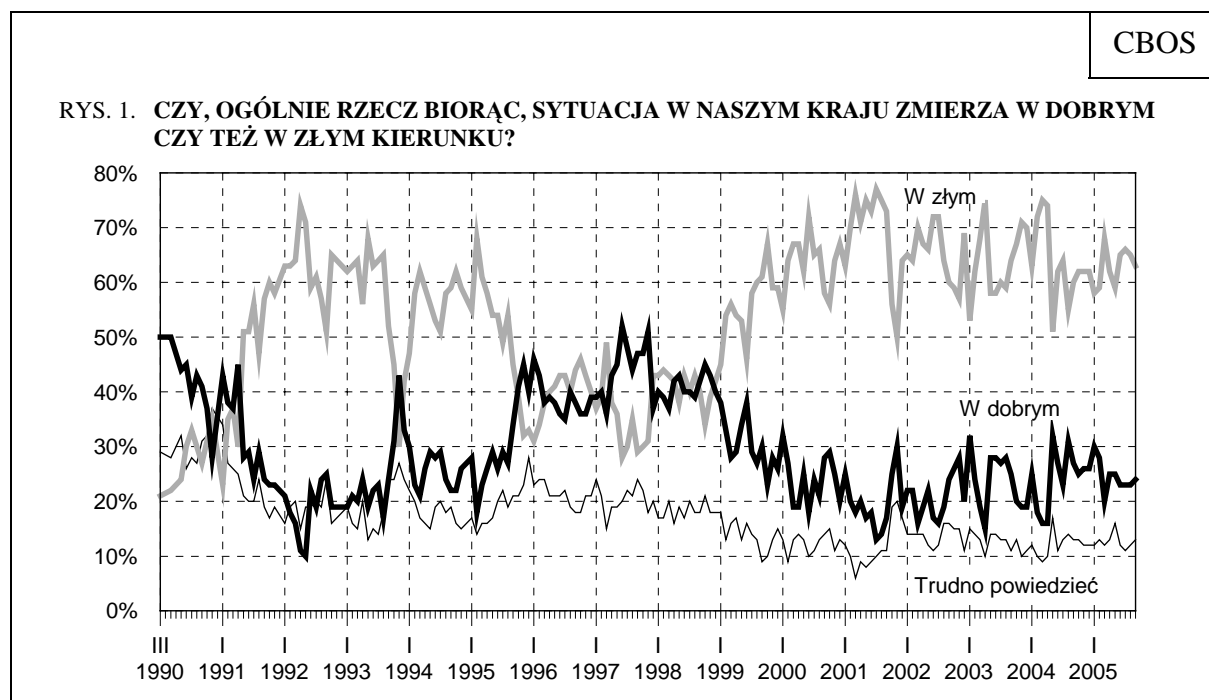
Niezmiennie większość Polaków (63%) uważa, że **ogólna sytuacja w kraju** zmierza w złym kierunku. Tylko jedna czwarta badanych (24%) jest przeciwnego zdania.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
W dobrym	27	25	26	26	30	28	20	25	25	23	23	23	24
W złym	60	62	62	62	58	59	68	62	59	65	66	65	63
Trudno powiedzieć	13	13	12	12	12	13	12	13	16	12	11	12	13

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (184) zrealizowano w dniach od 14 do 18 września 2005 roku na liczącej 1028 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Z dłuższej perspektywy czasowej widać, że negatywna ocena kierunku zmian w Polsce zdecydowanie dominuje od siedmiu lat.

Niemal we wszystkich środowiskach społecznych dominują opinie negatywne. Jedynie wśród uczniów i studentów, osób z wyższym wykształceniem i respondentów najlepiej sytuowanych oceny pozytywne i negatywne się równoważą. Opinie na ten temat są na ogół tym lepsze, im lepsze warunki materialne i finansowe gospodarstw domowych, a także im wyższe wykształcenie badanych, pozycja zawodowa oraz młodszy wiek. Rozwój sytuacji w kraju szczególnie krytycznie oceniają robotnicy wykwalifikowani (zob. tabele aneksowe).

Spśród grup wyróżnionych ze względu na ich stosunek do wyborów parlamentarnych zdecydowanie najbardziej krytyczni są sympatycy Samoobrony oraz osoby deklarujące, że na pewno nie wezmą udziału w głosowaniu. Stosunkowo najmniej krytyczni są natomiast zwolennicy PO oraz osoby niezdecydowane, na kogo głosować.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	35	58	7
PiS	26	62	12
SLD**	35	44	21
LPR	21	73	6
Samoobrona	10	82	8
Niezdecydowani, na kogo głosować	30	47	23
Niezdecydowani, czy głosować	22	64	14
Niezamierzający głosować	12	77	11

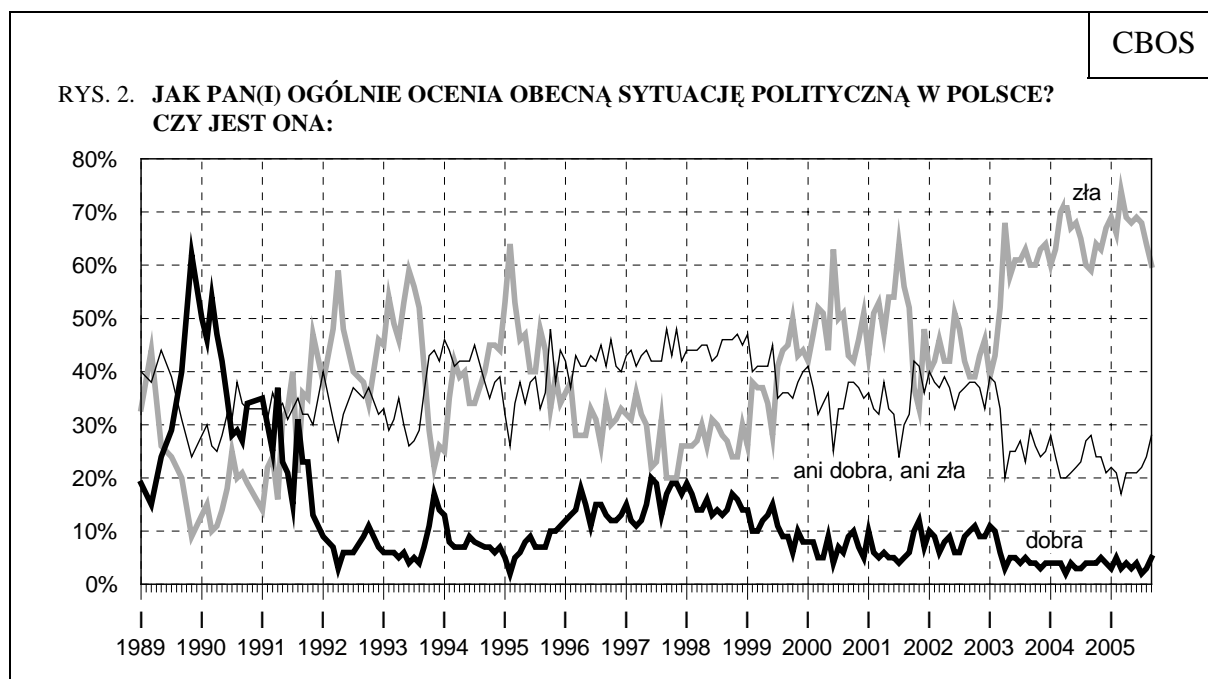
* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania we wrześniowych wyborach parlamentarnych
 ** Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na małą liczebność potencjalnych wyborców SLD w badanej próbie (30 osób)

Nieco mniej krytycznie niż przed miesiącem, lecz nadal bardzo negatywnie oceniana jest w okresie przedwyborczym **sytuacja polityczna** - większość ankietowanych (60%, spadek o 4 punkty) uznaje ją za złą, a ponad jedna czwarta (28%, wzrost o 4 punkty) określa jako przeciętną. Zaledwie co dwudziesty respondent (5%, wzrost o 2 punkty) uważa, że jest ona dobra. Począwszy od sierpnia odnotowujemy stopniową poprawę ocen w tej dziedzinie.

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
- dobra	4	4	5	4	3	5	3	4	3	4	2	3	5
- ani dobra, ani zła	28	24	24	21	22	21	17	21	21	21	22	24	28
- zła	59	64	63	67	68	66	74	69	68	69	68	64	60
Trudno powiedzieć	9	8	8	8	6	8	6	6	8	6	8	9	7

Analiza trendu ukazuje, że już trzeci rok z rządu liczba osób pozytywnie oceniających sytuację polityczną nie przekracza 5%, a większość badanych (od 60% do 70%) ocenia ją negatywnie.

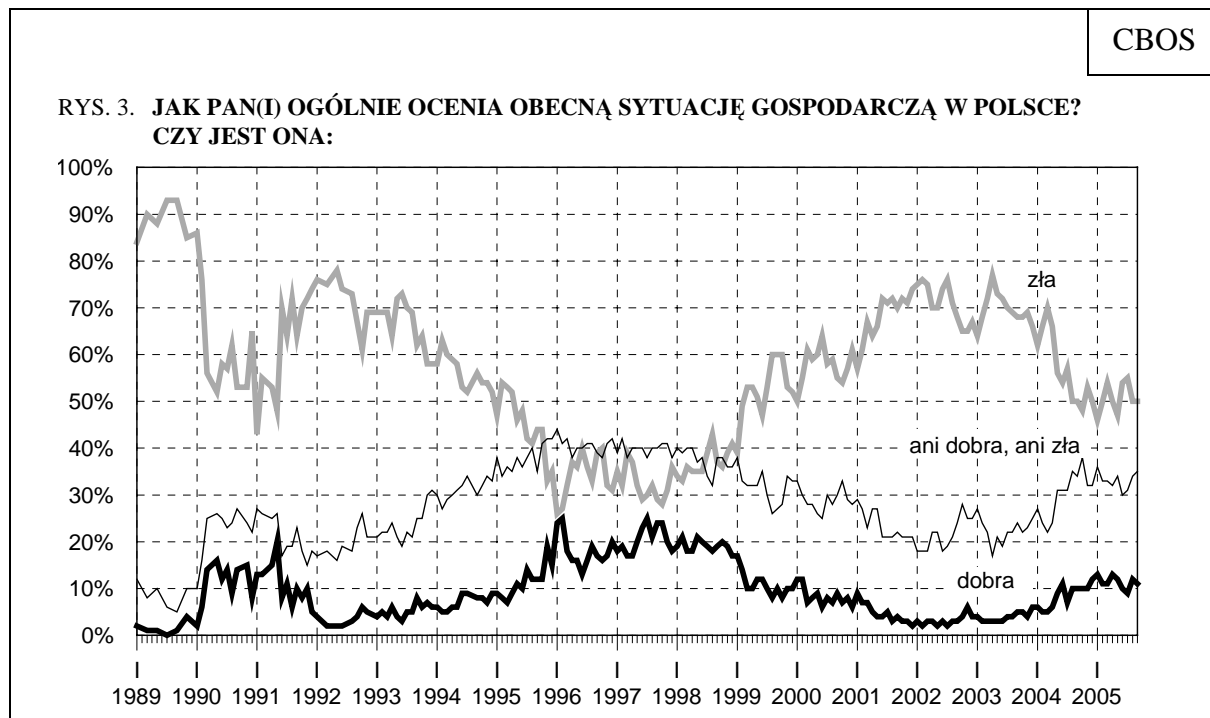
Negatywne oceny sytuacji politycznej dominują niemal we wszystkich kategoriach społeczno-demograficznych. Stosunkowo najmniej krytyczni są ludzie młodzi w wieku od 18 do 24 lat, szczególnie zaś uczniowie i studenci (zob. tabele aneksowe).

Od sierpnia nie zmieniły się krytyczne opinie o **sytuacji gospodarczej** - w dalszym ciągu połowa ankietowanych (50%) uznaje ją za złą. Ponad jedna trzecia badanych (35%) uważa, że stan gospodarki jest przeciętny, a co dziewiąty (11%) ocenia go pozytywnie.

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
- dobra	10	10	10	12	13	11	11	13	12	10	9	12	11
- ani dobra, ani zła	34	38	32	32	36	33	31	32	34	30	31	34	35
- zła	50	48	53	50	46	50	54	50	47	54	55	50	50
Trudno powiedzieć	6	4	5	6	5	6	4	5	7	6	5	4	4

Z dłuższej perspektywy można zauważyć, że ponad rok temu opinie o sytuacji gospodarczej nieco się poprawiły i od tego czasu z wahaniami utrzymują się na takim poziomie.

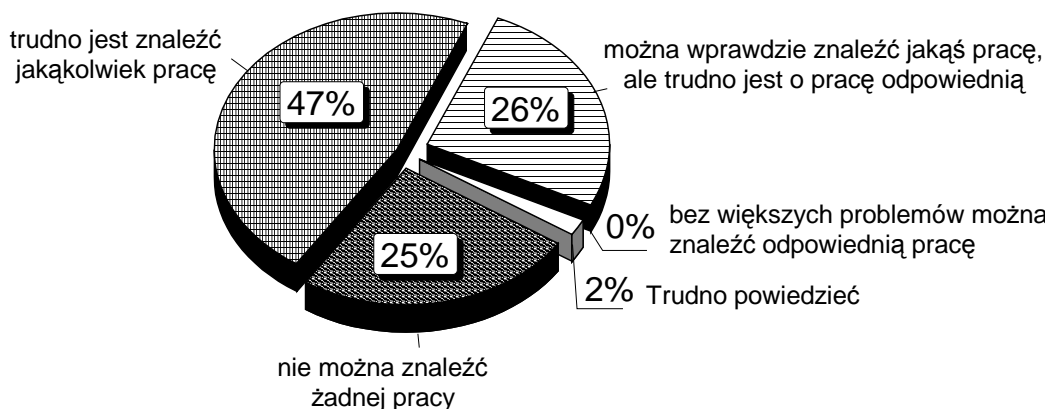
Pominięto „trudno powiedzieć”

Oceny stanu gospodarki są na ogół tym lepsze, im młodszy wiek badanych, wyższe ich wykształcenie oraz lepsza sytuacja materialna i finansowa gospodarstwa domowego (zob. tabele aneksowe).

Nadal bardzo negatywne, choć nieznacznie lepsze niż w lipcu (w sierpniu tego nie badaliśmy), są oceny **sytuacji panującej na lokalnych rynkach pracy**. Jedna czwarta ankietowanych (25%, spadek o 4 punkty) sądzi, że w ich miejscowości lub okolicy nie ma żadnej pracy, a niemal połowa (47%, wzrost o 3 punkty) uważa, iż trudno tam znaleźć jakiegokolwiek zatrudnienie. Jedyne co czwarty respondent (26%) jest zdania, że na lokalnym rynku pracy można się gdzieś zatrudnić, choć niełatwo jest o pracę odpowiednią (nikt z badanych nie twierdzi, że taką pracę można znaleźć bez większych problemów).

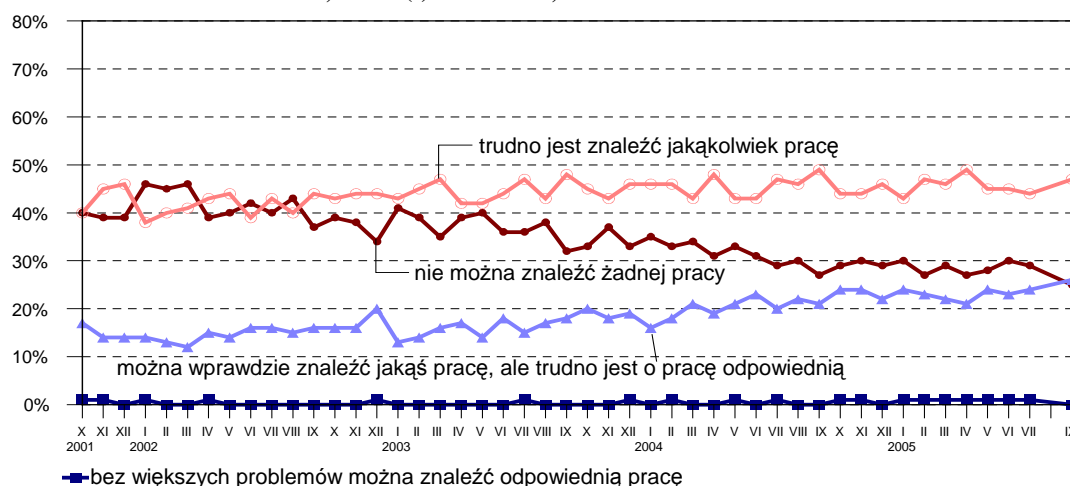
CBOS

RYS. 4. JAK OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) SYTUACJĘ NA RYNKU PRACY W PANA(I) MIEJSCOWOŚCI LUB OKOLICY? CZY, PANA(I) ZDANIEM, OBECNIE:

CBOS

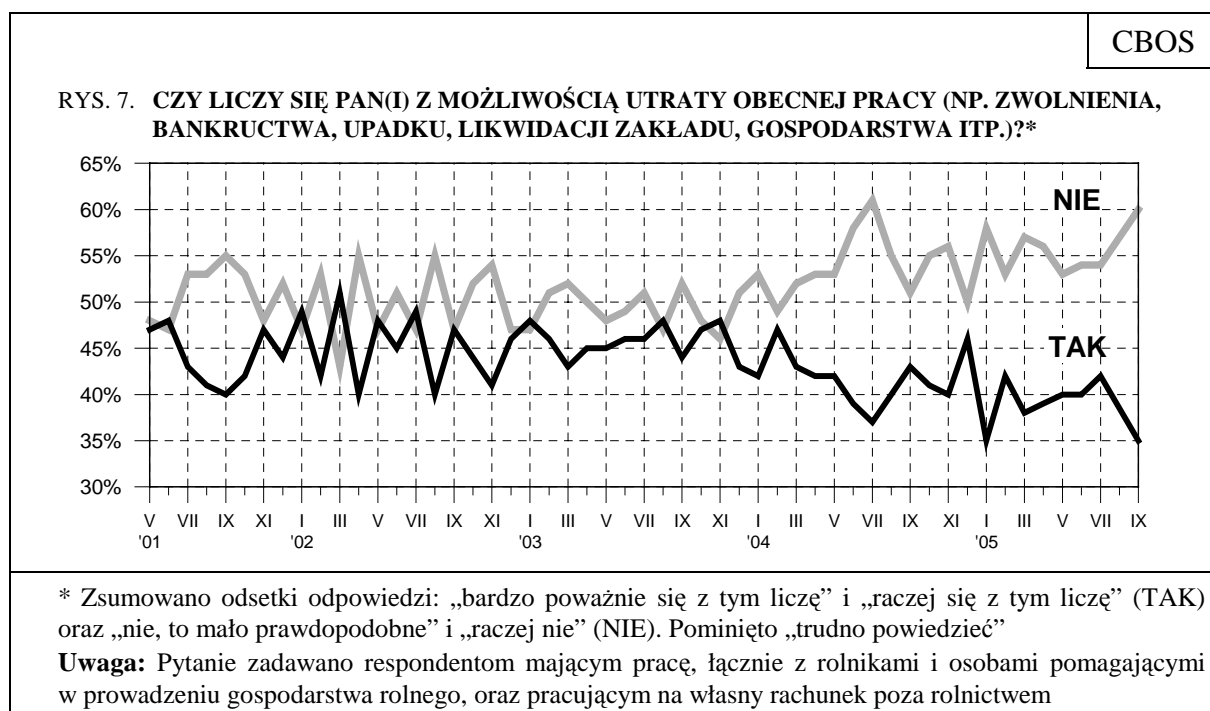
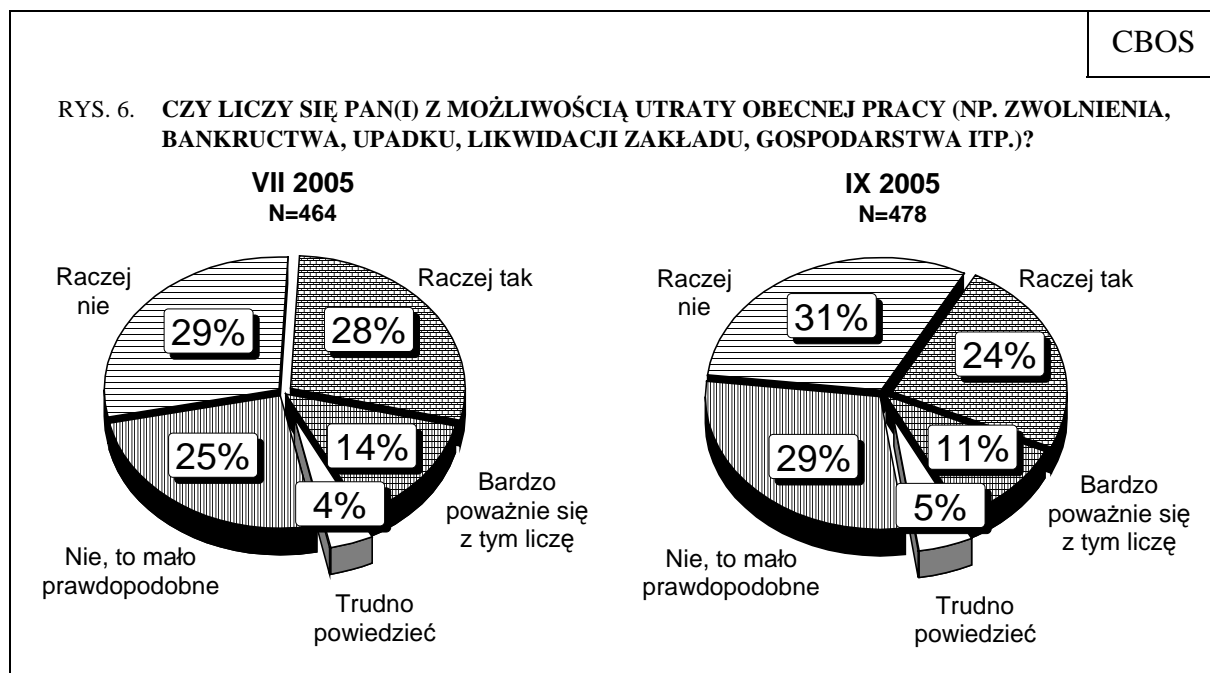
RYS. 5. JAK OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) SYTUACJĘ NA RYNKU PRACY W PANA(I) MIEJSCOWOŚCI LUB OKOLICY? CZY, PANA(I) ZDANIEM, OBECNIE:

Pominięto „trudno powiedzieć”

Oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy są wyraźnie zróżnicowane społecznie - im większa jest miejscowość, w której mieszkają respondenci, wyższe ich wykształcenie, lepsza sytuacja materialna i finansowa gospodarstwa domowego oraz młodszy wiek badanych, tym częściej uważają oni, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć jakąś pracę, tym rzadziej twierdzą, że nie ma tam żadnego zatrudnienia. Niezmiennie najlepiej oceniana jest sytuacja na wielkomiejskich rynkach pracy (w miastach liczących ponad pół miliona mieszkańców).

W porównaniu z poprzednim pomiarem (lipcowym, w sierpniu tego nie badaliśmy) wyraźnie zmalało wśród pracujących **poczucie zagrożenia bezrobociem**. Większość osób mających zatrudnienie (60%, wzrost o 6 punktów) twierdzi, że nie grozi im utrata pracy. Z możliwością utraty zatrudnienia (w wyniku np. zwolnień, bankructwa, likwidacji zakładu) liczy się ponad jedna trzecia pracujących (35%, spadek o 7 punktów), w tym 11% (spadek o 3 punkty) ocenia zagrożenie bezrobociem jako bardzo poważne.

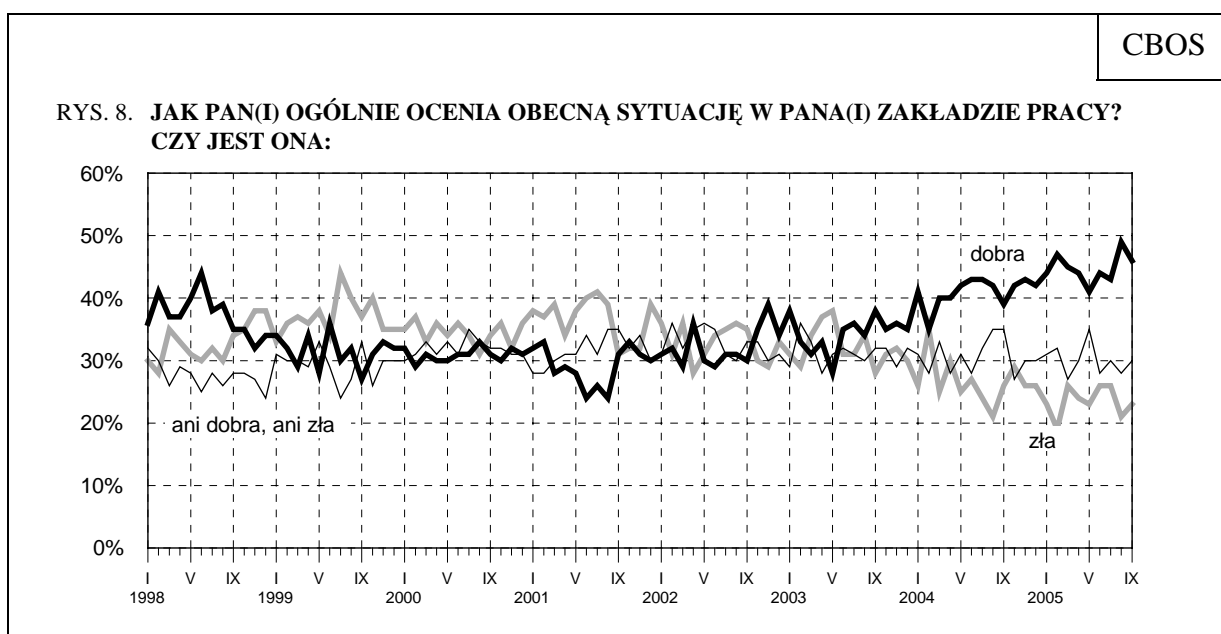
Spośród grup zawodowych lęk przed utratą pracy najczęściej deklarują pracownicy fizyczno-umysłowi (są to zwykle pracownicy handlu i usług) oraz robotnicy niewykwalifikowani. Najrzadziej obawy takie mają rolnicy. Zagrożenie bezrobociem szczególnie silnie odczuwają najmłodszy pracownicy mający od 18 do 24 lat - połowa z nich spodziewa się utraty zatrudnienia (50%, w tym 22% bardzo poważnie się z tym liczy).

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	444	452	454	443	493	486	462	487	470	467	461	436	475
- dobra	39	42	43	42	44	47	45	44	41	44	43	49	46
- ani dobra, ani zła	35	27	30	30	31	32	27	30	35	28	30	28	30
- zła	26	29	26	26	23	19	26	24	23	26	26	21	23
Trudno powiedzieć	0	2	1	1	2	2	3	2	1	2	1	2	1
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- dobra	48	46	48	46	50	51	48	54	45	54	49	56	48
- ani dobra, ani zła	30	22	31	30	28	29	22	26	37	21	25	24	30
- zła	22	30	19	22	22	16	27	18	18	22	25	19	22
Trudno powiedzieć	0	1	1	1	1	3	3	2	0	3	1	2	1
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- dobra	38	42	46	42	50	55	60	49	43	46	51	55	59
- ani dobra, ani zła	41	31	29	31	37	29	23	29	32	31	19	26	24
- zła	21	27	24	26	11	15	17	23	23	23	30	19	13
Trudno powiedzieć	0	0	2	1	2	1	0	0	2	0	0	0	4
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- dobra	41	46	48	48	49	53	48	41	46	43	42	55	51
- ani dobra, ani zła	34	31	30	30	31	29	28	33	34	31	38	30	33
- zła	25	22	21	21	19	16	23	22	17	24	19	15	15
Trudno powiedzieć	0	2	1	1	1	2	2	4	2	2	1	3	1
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- dobra	9	14	12	11	13	13	17	28	12	21	14	16	13
- ani dobra, ani zła	43	25	29	31	35	49	43	33	36	32	27	38	28
- zła	46	58	58	58	50	37	33	39	50	43	57	46	59
Trudno powiedzieć	2	2	0	0	1	0	6	0	2	4	2	0	0

W ostatnim miesiącu stabilne pozostały **oceny kondycji zakładów pracy respondentów** (odnotowane zmiany utrzymują się w granicach błędu statystycznego). Prawie połowa zatrudnionych (46%, spadek o 3 punkty) uważa, że kondycja ich miejsca pracy jest dobra, a prawie jedna trzecia (30%) określa ją jako przeciętną. Negatywne oceny wystawia swoim firmom prawie co czwarty pracownik (23%). Niezmiennie najgorzej sytuację swoich miejsc pracy oceniają rolnicy.

Zwraca uwagę fakt, że ponad rok temu, a więc wtedy, gdy odnotowaliśmy poprawę ocen dotyczących stanu gospodarki, wyraźnie poprawiły się opinie pracowników o kondycji ich zakładów pracy. Od tego czasu utrzymuje się przewaga ocen pozytywnych nad negatywnymi.

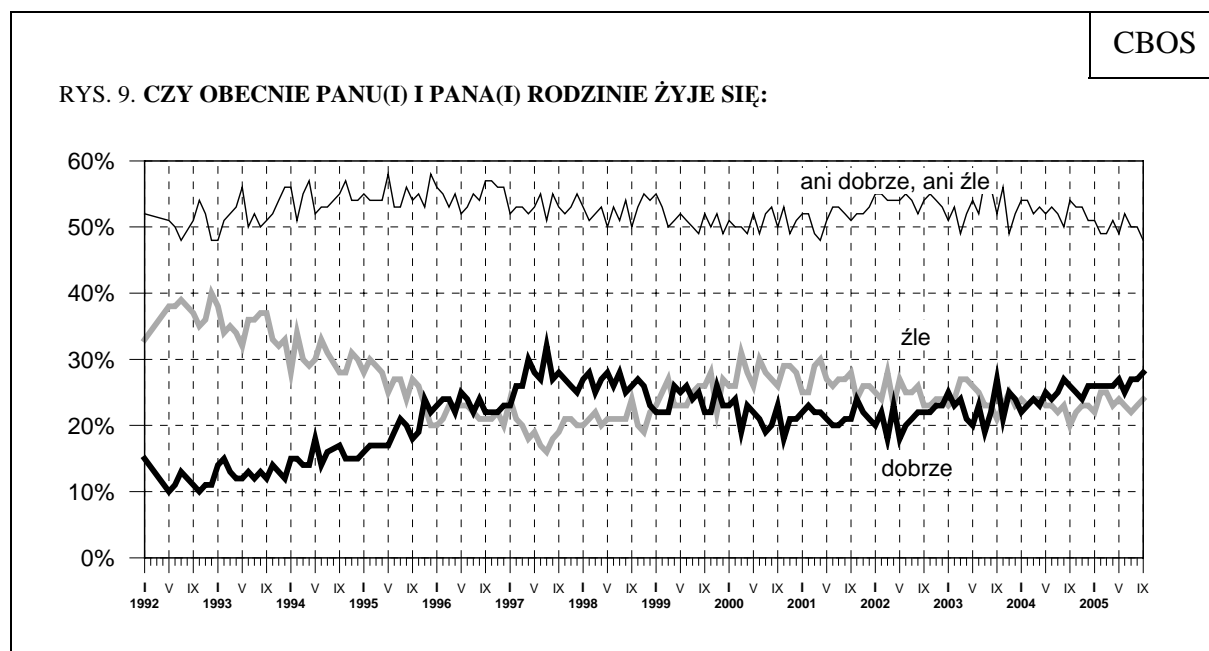
Pominięto „trudno powiedzieć”

Nie zmieniły się opinie Polaków o tym, **jak obecnie żyje się im i ich rodzinom**. Niemal połowa badanych (48%) uznaje swój poziom życia za przeciętny (ani dobry, ani zły), ponad jedna czwarta (28%) - za dobry, a niemal jedna czwarta (24%) ocenia go negatywnie.

Tabela 6

Czy obecnie i Pana(i) żyje się: Panu(i) rodzinie	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
- dobrze	26	25	24	26	26	26	26	26	27	25	27	27	28
- ani dobrze, ani źle	54	53	53	51	51	49	49	51	49	52	50	50	48
- źle	20	22	23	23	22	25	25	23	24	23	22	23	24
Trudno powiedzieć	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Pozytywne oceny poziomu życia zaczęły przeważać nad negatywnymi ponad rok temu, a więc wtedy, gdy poprawiły się oceny kondycji zakładów pracy respondentów oraz stanu gospodarki.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Poziom życia ankietowanych i ich rodzin jest oceniany tym lepiej, im lepsze są warunki materialne i finansowe gospodarstw domowych, wyższe wykształcenie i pozycja zawodowa badanych oraz młodszy wiek (zob. tabele aneksowe). Z deklaracji wynika, że najczęściej źle żyje się respondentom negatywnie oceniającym materialne warunki swoich gospodarstw domowych (59%), uzyskującym dochody poniżej 300 zł *per capita* (41%), a także bezrobotnym (40%), osobom starszym mającym 65 lat i więcej (39%), rencistom (37%).

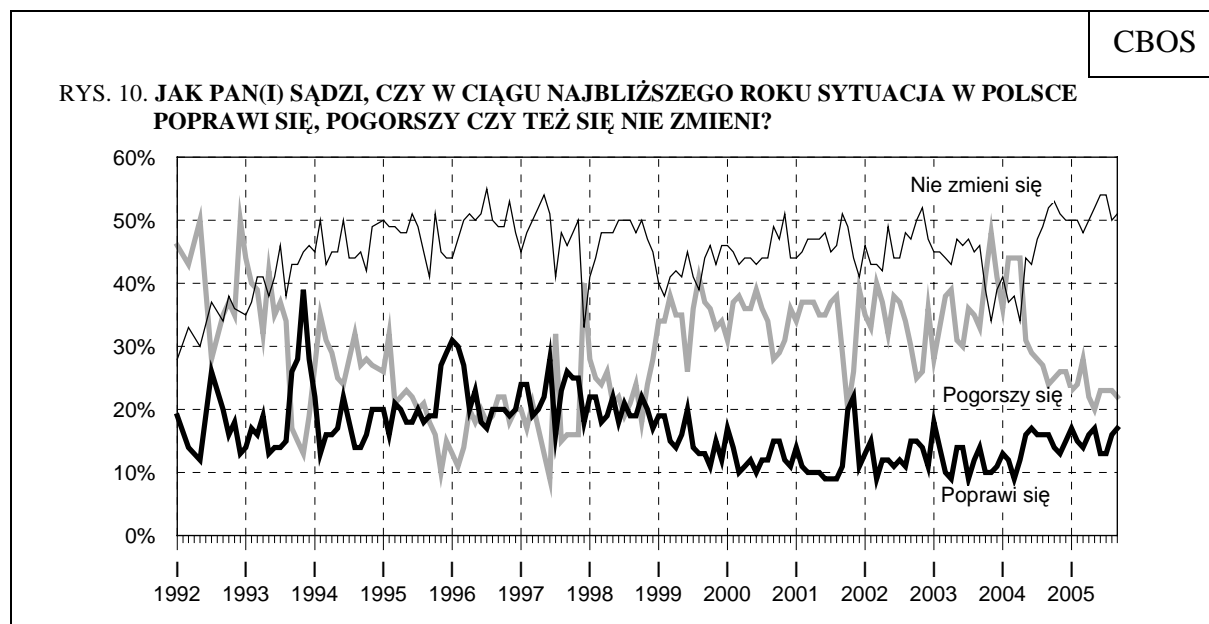
PRZEWIDYWANIA

Przewidywania dotyczące rozwoju **ogólnej sytuacji w kraju** w ciągu najbliższego roku są niemal takie same jak przed miesiącem: połowa badanych (51%) nie spodziewa się żadnych zmian, ponad jedna piąta (22%) sądzi, że sytuacja w Polsce się pogorszy, a ponad jedna szóstka (17%) liczy na jej poprawę.

Tabela 7

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
Poprawi się	16	14	13	15	17	15	14	16	17	13	13	16	17
Nie zmieni się	52	53	51	50	50	50	48	50	52	54	54	50	51
Pogorszy się	24	25	26	26	23	24	28	22	20	23	23	23	22
Trudno powiedzieć	8	8	10	9	10	10	10	12	11	10	10	11	10

Od siedmiu lat dominuje przekonanie, że w najbliższym czasie sytuacja w kraju się nie zmieni, a pesymiści przeważają nad optymistami. Ponad rok temu nastąpiła jednak pewna poprawa - od tego czasu przewaga pesymistów nad optymistami jest znacznie mniejsza niż w latach 2002-2003.

Pominięto „trudno powiedzieć”

We wszystkich kategoriach społeczno-demograficznych najliczniejszą grupę stanowią badani przewidujący, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się nie zmieni. Ponadto widać, że najmłodszy respondenci, uczniowie i studenci, osoby żyjące w dobrych warunkach materialnych oraz identyfikujące się z prawicą częściej spodziewają się jej poprawy niż pogorszenia (zob. tab. aneksowe).

Deklaracje grup wyróżnionych ze względu na ich stosunek do wrześniowych wyborów parlamentarnych wskazują, że liczebna przewaga optymistów nad pesymistami utrzymuje się jedynie wśród potencjalnych wyborców PO. W elektoracie PiS obie te grupy niemal się równoważą. Natomiast wśród zwolenników LPR i, przede wszystkim, Samoobrony, a także wśród osób niezamierzających głosować oraz niezdecydowanych w tej sprawie znacznie więcej jest pesymistów niż optymistów.

Tabela 8

Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	33	50	12	5
PiS	23	49	20	8
LPR	21	40	30	9
SLD**	12	42	33	13
Samoobrona	10	56	29	5
Niezdecydowani, na kogo głosować	13	50	13	24
Niezdecydowani, czy głosować	15	51	23	11
Niezamierzający głosować	7	53	32	8

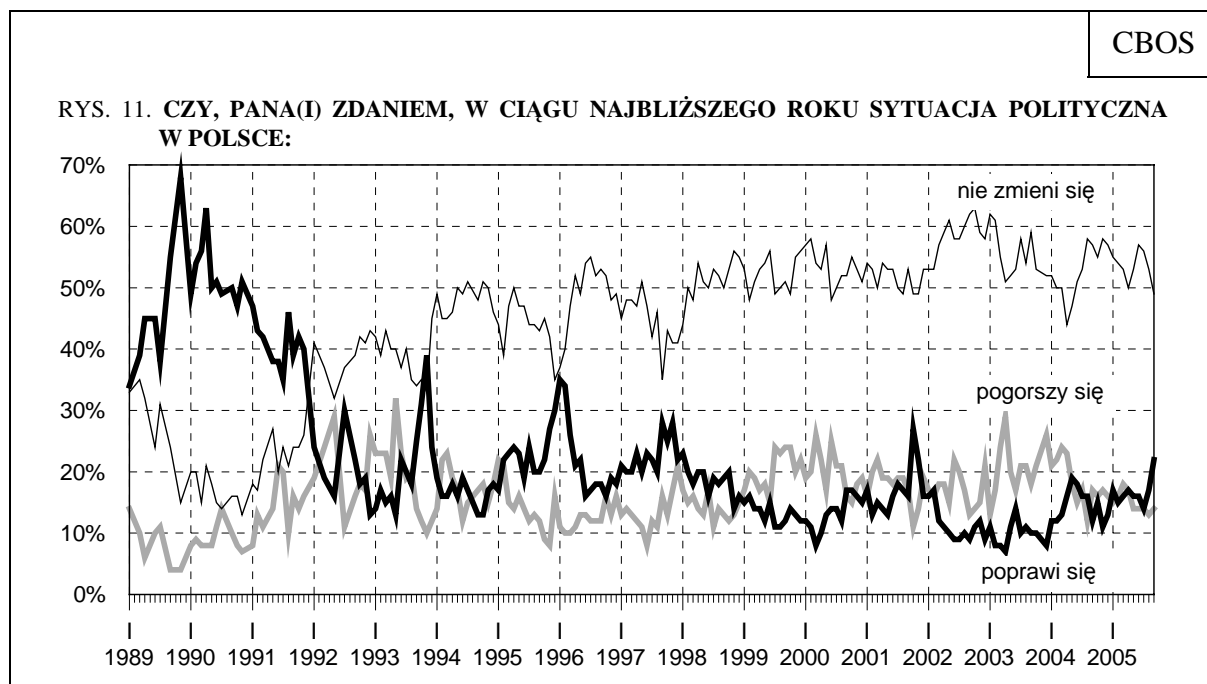
* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania we wrześniowych wyborach parlamentarnych
 ** Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na małą liczebność potencjalnych wyborców SLD w badanej próbie (30 osób)

W związku z wyborami wzrósł optymizm w przewidywaniach dotyczących rozwoju **sytuacji politycznej** w Polsce w najbliższym roku. Wprawdzie połowa badanych (49%, spadek o 4 punkty) nadal nie oczekuje zmian tej sytuacji, jednak po raz pierwszy od czterech lat spodziewający się poprawy (22%, wzrost o 5 punktów) wyraźnie przeważają liczebnie nad przewidującymi pogorszenie (14%).

Tabela 9

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
- poprawi się	12	15	11	13	17	15	16	17	16	16	14	17	22
- nie zmieni się	57	55	58	57	55	54	53	50	53	57	56	53	49
- pogorszy się	17	16	17	16	15	16	18	17	14	14	14	13	14
Trudno powiedzieć	14	14	14	14	13	15	13	16	17	13	16	17	15

Ponad rok temu przewidywania dotyczące sytuacji politycznej poprawiły się i od tego czasu odsetki optymistów i pesymistów mniej więcej się równoważą, ostatnio zaś przeważają optymiści.

Pominięto „trudno powiedzieć”

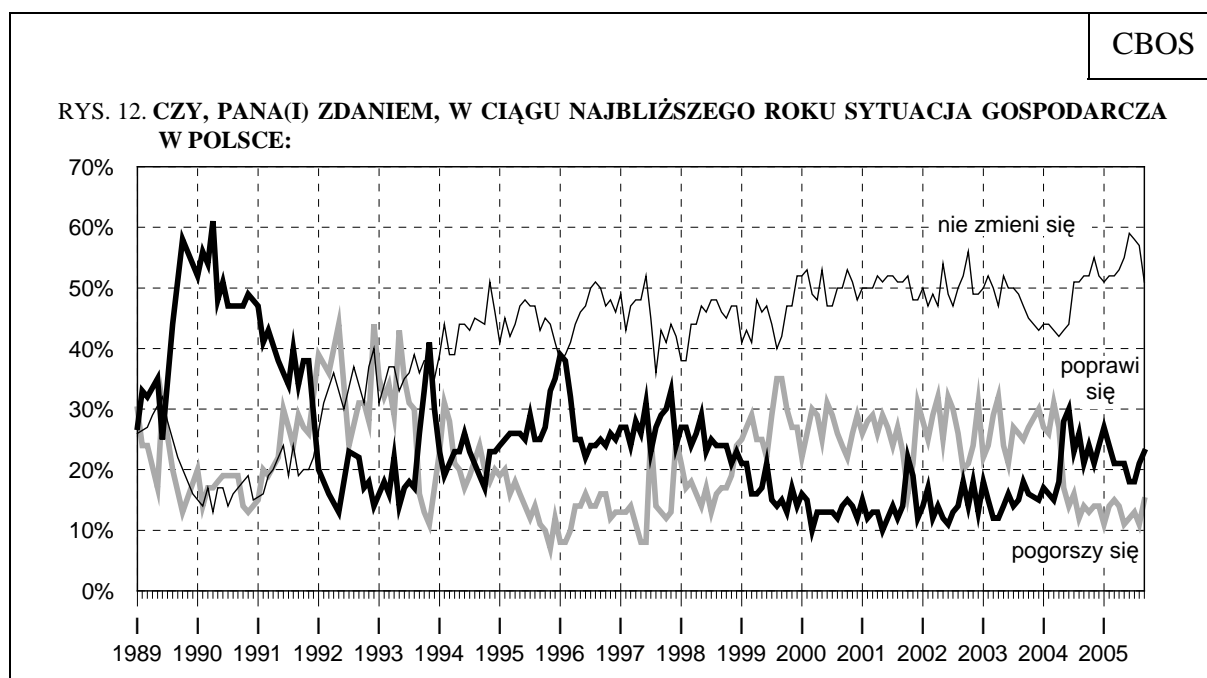
Nadzieję na pozytywne zmiany w życiu politycznym kraju najczęściej wyrażają najmłodsi, uczniowie i studenci, badani żyjący w dobrych warunkach materialnych, mający wyższe wykształcenie, najwyższą pozycję zawodową, respondenci mieszkający w miastach liczących ponad pół miliona mieszkańców oraz ankietowani identyfikujący się z prawicą (zob. tabele aneksowe).

Nieco bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są przewidywania dotyczące **sytuacji gospodarczej**. Zmalała grupa badanych twierdzących, że nic się w tej dziedzinie nie zmieni (o 6 punktów, do 51%), przybyło natomiast (o 4 punkty) spodziewających się pogorszenia stanu gospodarki. Nadal jednak optymiści (23%) przeważają liczebnie nad pesymistami (15%).

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
- poprawi się	21	24	21	24	27	24	21	21	21	18	18	21	23
- nie zmieni się	52	52	55	52	51	52	52	53	55	59	58	57	51
- pogorszy się	14	13	14	14	11	14	15	14	11	12	13	11	15
Trudno powiedzieć	12	11	10	10	11	10	12	12	13	11	11	11	11

Ponad rok temu odnotowaliśmy wyraźną poprawę przewidywań dotyczących sytuacji gospodarczej i od tego czasu optymiści przeważają nad pesymistami (wcześniej było odwrotnie).

Pominięto „trudno powiedzieć”

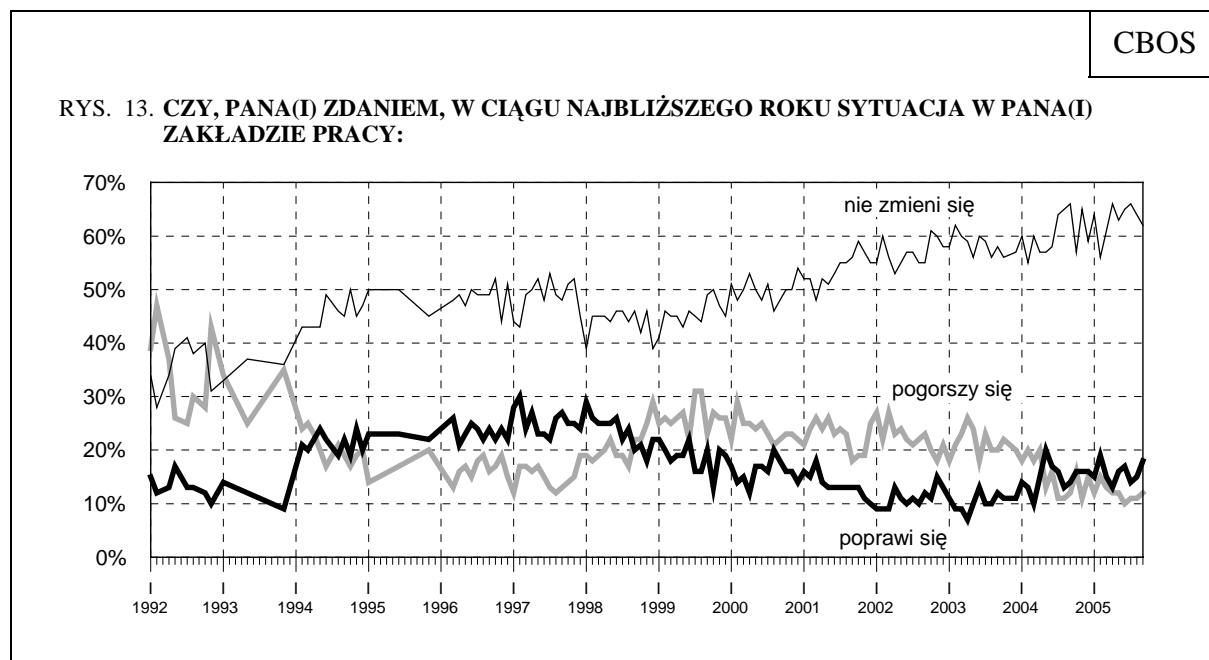
Nadzieję na pozytywne zmiany w gospodarce częściej niż inni wyrażają uczniowie i studenci, badani najmłodszy, osoby żyjące w dobrych warunkach materialnych, mające wyższe wykształcenie, mieszkańcy wielkich miast oraz respondenci o prawicowej orientacji politycznej. Natomiast im gorzej badani oceniają warunki materialne swoich gospodarstw domowych, tym częściej są pesymistami w tej dziedzinie (zob. tabele aneksowe).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	444	458	457	446	492	488	463	498	461	473	467	440	482
- poprawi się	14	16	16	16	15	19	15	13	16	17	14	15	18
- pozostanie bez zmian	66	57	65	59	64	56	61	66	63	65	66	64	62
- pogorszy się	12	16	11	15	12	15	13	12	12	10	11	11	12
Trudno powiedzieć	8	11	8	10	9	10	12	9	9	9	9	10	8
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- poprawi się	8	13	14	17	10	9	12	8	11	13	11	9	12
- pozostanie bez zmian	73	64	70	63	72	64	61	71	65	64	69	69	69
- pogorszy się	15	18	12	13	10	16	14	16	15	14	13	12	11
Trudno powiedzieć	5	6	5	7	8	10	13	4	8	8	7	9	8
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- poprawi się	19	14	5	16	18	23	23	20	17	15	14	12	34
- pozostanie bez zmian	64	53	68	52	62	54	57	59	56	67	66	67	53
- pogorszy się	11	27	18	17	7	17	11	12	14	10	13	14	9
Trudno powiedzieć	6	6	9	14	13	6	9	9	13	8	7	7	4
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- poprawi się	15	22	22	15	17	23	15	13	21	22	18	20	19
- pozostanie bez zmian	63	56	65	59	64	52	63	65	64	63	64	62	61
- pogorszy się	10	9	6	16	12	13	11	11	6	6	7	7	10
Trudno powiedzieć	12	13	7	10	7	11	11	11	9	10	10	11	9
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- poprawi się	15	10	12	13	13	26	16	18	13	11	10	10	14
- pozostanie bez zmian	68	54	49	61	58	53	67	63	63	70	62	66	53
- pogorszy się	8	24	20	14	23	8	5	9	17	13	17	7	24
Trudno powiedzieć	9	12	19	12	7	13	12	10	8	6	10	17	9

Od sierpnia niemal nie zmieniły się przewidywania pracujących dotyczące kondycji ich **zakładów pracy** w najbliższym roku. Prawie dwie trzecie zatrudnionych (62%) nie spodziewa się żadnych zmian, niemal jedna piąta (18%, wzrost o 3 punkty) oczekuje poprawy, a prawie jedna ósma (12%) przewiduje pogorszenie.

Ponad rok temu odnotowaliśmy pewną poprawę przewidywań dotyczących sytuacji zakładów pracy respondentów, która utrzymuje się do dnia dzisiejszego.

Pominięto „trudno powiedzieć”

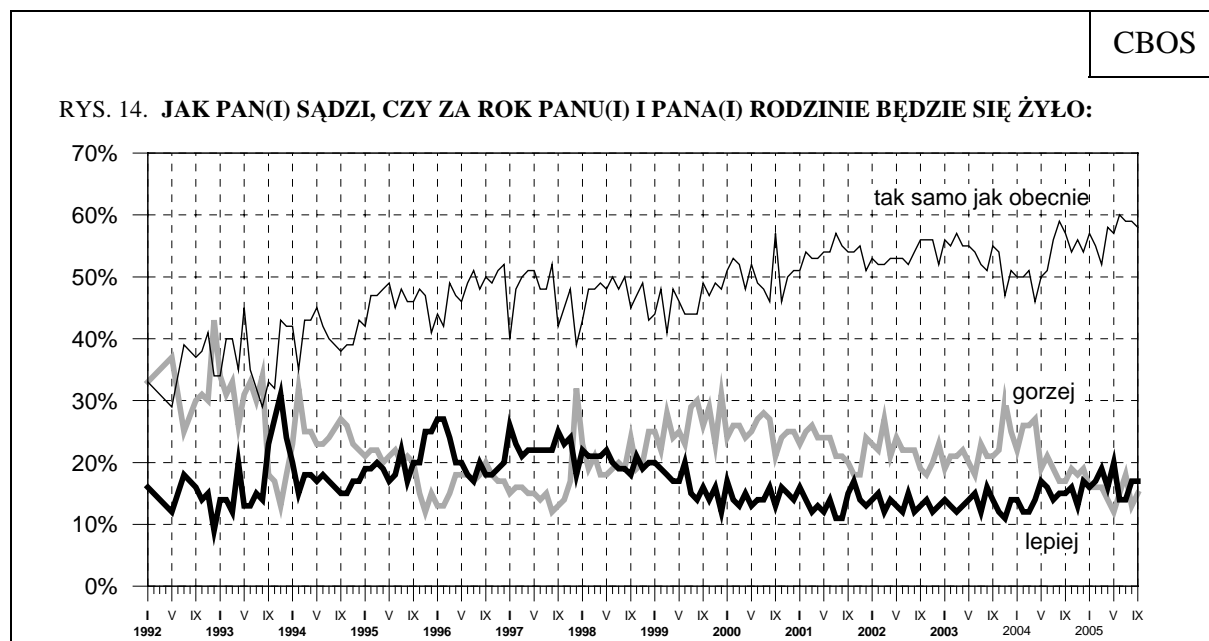
Poprawy kondycji swoich firm częściej niż inni spodziewają się pracownicy najmłodszy (w wieku od 18 do 24 lat), mieszkańcy wielkich miast, osoby zatrudnione w spółkach o własności prywatnej i państwowej.

Stabilne pozostają przewidywania dotyczące **ogólnych warunków życia** ankietowanych i ich rodzin. Ponad połowa badanych (58%) sądzi, że będzie im się żyło tak samo jak obecnie, a spodziewających się poprawy (17%) jest mniej więcej tyle samo, co przewidujących pogorszenie poziomu życia swoich rodzin (15%).

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2004				2005								
	w procentach												
- lepiej	15	16	13	17	16	17	19	16	20	14	14	17	17
- tak samo	57	54	56	54	57	55	52	58	57	60	59	59	58
- gorzej	17	19	18	19	15	16	16	14	12	15	18	13	15
Trudno powiedzieć	11	11	13	11	11	12	13	12	11	11	9	11	10

Ponad rok temu odnotowaliśmy pewną poprawę przewidywań dotyczących poziomu życia rodzin - od tego czasu odsetki optymistów i pesymistów mniej więcej się równoważą (wcześniej przeważali pesymiści).

Pominięto „trudno powiedzieć”

We wszystkich kategoriach społecznych dominuje przekonanie, że w ciągu najbliższego roku poziom życia badanych i ich rodzin pozostanie bez zmian. Im lepsze są jednak warunki materialne respondentów, tym więcej osób wyraża nadzieję na poprawę swojej sytuacji życiowej, tym mniej spodziewa się jej pogorszenia. Optymizmowi sprzyja także młody wiek oraz prawicowa orientacja polityczna (zob. tabele aneksowe).

Od siedmiu lat większość Polaków uważa, że sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku i że nie zmieni się w najbliższym czasie. Dominują także negatywne oceny sytuacji politycznej, gospodarczej oraz na lokalnych rynkach pracy. Przed ponad rokiem pojawiły się jednak pewne symptomy poprawy nastrojów społecznych, które utrzymują się do dziś. Przede wszystkim poprawiły się oceny dotyczące kondycji zakładów pracy respondentów, a także (choć mniej spektakularnie) oceny sytuacji gospodarczej kraju oraz poziomu życia ankietowanych i ich rodzin. Towarzyszyła im poprawa przewidywań dotyczących wszystkich omawianych dziedzin życia kraju (szczególnie gospodarki) oraz sytuacji bytowej ankietowanych. W tę pozytywną tendencję wyraźnie wpisują się zmiany opinii odnotowane w sierpniu, a także we wrześniu - na tydzień przed wyborami parlamentarnymi.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	63	13	1028
Płeć				
Mężczyźni	27	62	11	490
Kobiety	22	64	14	538
Wiek				
18-24 lat	38	57	6	158
25-34	32	56	13	190
35-44	21	64	15	178
45-54	20	69	12	209
55-64	18	69	13	118
65 lat i więcej	15	68	17	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	21	63	17	377
Miasto do 20 tys.	22	64	13	127
20-100 tys.	22	68	11	203
101-500 tys.	28	62	9	198
501 tys. i więcej mieszk.	32	59	8	123
Wykształcenie				
Podstawowe	19	66	15	293
Zasadnicze zawodowe	20	69	11	265
Średnie	25	63	12	357
Wyższe	42	42	15	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	38	46	15	59
Prac.umysł.niż.szczebła	30	61	9	95
Pracownicy fiz.- umysł.	24	66	10	100
Robotnicy wykwalifikowani	16	74	10	87
Robotnicy niewykwalifik.	27	67	6	41
Rolnicy	14	64	22	54
Pracujący na własny rach.	28	64	8	28
Bierni zawodowo				
Renciści	21	69	10	106
Emeryci	15	66	18	193
Uczniowie i studenci	45	45	9	92
Bezrobotni	22	66	12	120
Gospodynie domowe i inni	22	65	13	52
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	24	63	13	150
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	36	57	7	57
sekt. pryw. poza rolnict.	24	68	8	208
prywatnym gosp. rolnym	13	62	25	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	18	70	12	153
301-500	20	67	12	184
501-900	25	64	11	231
901-1200	32	59	9	80
Powyżej 1200 zł	36	53	10	65
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	74	11	364
Średnie	20	66	14	422
Dobre	46	42	12	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	22	64	15	78
Raz w tygodniu	24	64	13	481
1-2 razy w miesiącu	25	60	15	178
Kilka razy w roku	24	66	10	197
W ogóle nie uczestniczy	22	66	11	90
Poglądy polityczne				
Lewica	26	63	11	159
Centrum	26	68	7	295
Prawica	31	60	10	312
Trudno powiedzieć	13	63	24	262

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	28	60	7	1028
Płeć					
Mężczyźni	5	28	62	4	490
Kobiety	4	29	58	9	538
Wiek					
18-24 lat	10	42	43	5	158
25-34	5	35	53	7	190
35-44	4	20	73	3	178
45-54	3	30	62	4	209
55-64	4	23	62	10	118
65 lat i więcej	3	18	65	13	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	29	56	10	377
Miasto do 20 tys.	3	31	61	5	127
20-100 tys.	6	28	60	6	203
101-500 tys.	5	27	63	5	198
501 tys.i więcej mieszk.	4	27	66	3	123
Wykształcenie					
Podstawowe	5	28	55	12	293
Zasadnicze zawodowe	4	27	64	5	265
Średnie	3	33	60	5	357
Wyższe	12	22	64	2	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	8	18	71	3	59
Prac.umysł.niż.szczebla	11	28	58	3	95
Pracownicy fiz.- umysł.	6	29	61	3	100
Robotnicy wykwalifikowani	2	31	63	4	87
Robotnicy niewykwalifik.	3	36	52	9	41
Rolnicy	2	33	58	8	54
Pracujący na własny rach.	0	21	79	0	28
Bierni zawodowo					
Renciści	3	24	63	10	106
Emeryci	3	19	65	13	193
Uczniowie i studenci	10	47	38	5	92
Bezrobotni	5	34	56	5	120
Gospodynie domowe i inni	2	28	64	6	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	8	23	63	5	150
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	5	26	67	3	57
sekt. pryw. poza rolnict.	4	31	62	2	208
prywatnym gosp. rolnym	0	31	61	7	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	3	33	57	7	153
301-500	2	26	68	4	184
501-900	7	25	62	6	231
901-1200	4	32	59	5	80
Powyżej 1200 zł	7	30	58	5	65
Ocena własnych war. mater.					
Złe	2	22	68	7	364
Średnie	3	31	59	7	422
Dobre	12	33	50	5	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	6	26	61	8	78
Raz w tygodniu	6	29	57	8	481
1-2 razy w miesiącu	6	28	58	8	178
Kilka razy w roku	3	32	61	4	197
W ogóle nie uczestniczy	0	22	74	4	90
Poglądy polityczne					
Lewica	6	31	59	3	159
Centrum	4	34	58	4	295
Prawica	7	26	63	4	312
Trudno powiedzieć	3	23	59	14	262

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	35	50	4	1028
Płeć					
Mężczyźni	14	36	48	2	490
Kobiety	9	34	51	6	538
Wiek					
18-24 lat	19	41	35	5	158
25-34	18	43	36	4	190
35-44	9	36	53	3	178
45-54	8	35	55	1	209
55-64	7	31	57	5	118
65 lat i więcej	6	21	66	7	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	10	33	53	4	377
Miasto do 20 tys.	12	36	49	3	127
20-100 tys.	12	32	50	6	203
101-500 tys.	10	42	44	4	198
501 tys.i więcej mieszk.	16	31	51	2	123
Wykształcenie					
Podstawowe	9	28	57	6	293
Zasadnicze zawodowe	9	35	52	4	265
Średnie	13	40	43	4	357
Wyższe	18	34	46	3	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	34	51	0	59
Prac.umysł.niż.szczebla	17	49	31	4	95
Pracownicy fiz.- umysł.	12	37	49	2	100
Robotnicy wykwalifikowani	10	39	48	3	87
Robotnicy niewykwalifik.	12	40	46	3	41
Rolnicy	8	35	54	4	54
Pracujący na własny rach.	15	33	52	0	28
Bierni zawodowo					
Renciści	8	29	58	5	106
Emeryci	5	25	63	8	193
Uczniowie i studenci	30	35	31	4	92
Bezrobotni	9	34	53	3	120
Gospodynie domowe i inni	3	45	47	5	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	15	34	49	1	150
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	14	54	32	0	57
sekt. pryw. poza rolnict.	12	38	45	4	208
prywatnym gosp. rolnym	6	35	54	5	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	6	40	52	2	153
301-500	8	30	58	4	184
501-900	12	37	47	4	231
901-1200	15	41	41	3	80
Powyżej 1200 zł	23	32	41	4	65
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	28	64	4	364
Średnie	8	41	48	4	422
Dobre	28	35	32	5	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	2	27	67	4	78
Raz w tygodniu	13	37	46	5	481
1-2 razy w miesiącu	15	30	49	6	178
Kilka razy w roku	11	38	50	1	197
W ogóle nie uczestniczy	5	36	56	4	90
Poglądy polityczne					
Lewica	12	43	44	2	159
Centrum	13	36	48	3	295
Prawica	12	36	49	2	312
Trudno powiedzieć	9	26	56	9	262

Tabela 4. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie: 1 - bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę; 2 - można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią; 3 - trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę; 4 - nie można znaleźć żadnej pracy

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	0	26	47	25	2	1027
Płeć						
Mężczyźni	1	30	45	23	1	490
Kobiety	0	22	48	27	2	538
Wiek						
18-24 lat	1	37	48	13	1	158
25-34	1	39	45	15	0	190
35-44	0	29	46	25	1	178
45-54	0	18	54	27	1	209
55-64	2	19	47	30	2	118
65 lat i więcej	0	13	38	43	5	174
Miejsce zamieszkania						
Wieś	0	13	54	33	0	377
Miasto do 20 tys.	1	15	51	31	2	127
20-100 tys.	0	24	51	23	2	202
101-500 tys.	0	40	37	21	2	198
501 tys.i więcej mieszk.	3	58	29	7	3	123
Wykształcenie						
Podstawowe	0	14	46	38	1	292
Zasadnicze zawodowe	0	17	51	31	0	265
Średnie	1	37	45	14	2	357
Wyższe	0	43	41	14	2	113
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	0	43	35	20	2	59
Prac.umysł.niż.szczebła	0	36	53	10	1	95
Pracownicy fiz.- umysł.	1	43	36	19	1	100
Robotnicy wykwalifikowani	2	27	53	18	0	87
Robotnicy niewykwalifik.	0	15	61	23	0	41
Rolnicy	0	11	51	38	0	54
Pracujący na własny rach.	4	37	33	26	0	28
Bierni zawodowo						
Renciści	1	15	56	28	1	106
Emeryci	0	14	38	42	5	192
Uczniowie i studenci	0	47	43	8	2	92
Bezrobotni	0	13	56	31	0	120
Gospodynie domowe i inni	0	29	49	22	0	52
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	0	26	53	20	1	150
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	2	41	45	12	0	57
sekt. pryw. poza rolnict.	1	39	42	17	1	208
prywatnym gosp. rolnym	0	13	48	38	0	61
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	0	12	55	33	1	153
301-500	0	24	49	27	1	184
501-900	0	24	48	26	3	231
901-1200	3	38	40	16	3	80
Powyżej 1200 zł	3	48	33	13	3	65
Ocena własnych war. mater.						
Złe	0	15	48	36	1	364
Średnie	1	26	50	21	2	422
Dobre	1	42	39	17	1	241
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	0	28	47	25	0	78
Raz w tygodniu	1	20	49	29	1	481
1-2 razy w miesiącu	0	26	49	24	2	178
Kilka razy w roku	0	33	46	19	2	197
W ogóle nie uczestniczy	2	40	32	25	2	90
Poglądy polityczne						
Lewica	2	30	42	23	3	159
Centrum	0	26	51	22	0	295
Prawica	0	35	43	20	2	311
Trudno powiedzieć	0	13	49	36	2	262

Tabela 5. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy
(np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu,
gospodarstwa itp.)?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	60	5	478
Płeć				
Mężczyźni	37	58	5	267
Kobiety	33	62	5	211
Wiek				
18-24 lat	50	43	7	43
25-34	38	58	4	130
35-44	37	58	5	141
45-54	27	68	4	130
55-64	28	61	11	24
65 lat i więcej	27	55	18	11
Miejsce zamieszkania				
Wieś	29	67	5	160
Miasto do 20 tys.	40	52	8	56
20-100 tys.	40	57	3	94
101-500 tys.	33	61	6	99
501 tys. i więcej mieszk.	42	52	6	69
Wykształcenie				
Podstawowe	29	69	2	65
Zasadnicze zawodowe	29	64	7	141
Średnie	43	51	6	177
Wyższe	32	63	5	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	30	69	2	59
Prac. umysł. niż. szczebla	31	63	6	95
Pracownicy fiz.- umysł.	52	41	7	99
Robotnicy wykwalifikowani	34	62	4	87
Robotnicy niewykwalifik.	48	45	8	37
Rolnicy	12	86	2	51
Pracujący na własny rach.	33	59	8	28
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	33	64	3	150
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	49	46	5	55
sekt. pryw. poza rolnict.	40	52	8	204
prywatnym gosp. rolnym	15	83	2	56
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	25	71	5	53
301-500	41	52	7	89
501-900	41	56	4	98
901-1200	46	53	2	42
Powyżej 1200 zł	35	61	4	48
Ocena własnych war. mater.				
Złe	46	50	4	124
Średnie	34	58	8	212
Dobre	27	70	3	142
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	17	77	6	23
Raz w tygodniu	37	59	4	214
1-2 razy w miesiącu	34	60	7	85
Kilka razy w roku	37	58	6	119
W ogóle nie uczestniczy	37	57	6	36
Poglądy polityczne				
Lewica	36	64	0	74
Centrum	35	60	5	153
Prawica	33	60	7	166
Trudno powiedzieć	38	53	9	85

Tabela 6. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:

(%)

	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	48	24	0	1028
Płeć					
Mężczyźni	31	48	21	0	490
Kobiety	24	48	27	1	538
Wiek					
18-24 lat	57	36	6	0	158
25-34	42	41	16	1	190
35-44	29	46	25	1	178
45-54	11	58	30	1	209
55-64	16	54	29	1	118
65 lat i więcej	12	49	39	0	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	48	28	0	377
Miasto do 20 tys.	33	44	23	1	127
20-100 tys.	26	47	27	0	203
101-500 tys.	32	52	16	1	198
501 tys.i więcej mieszk.	31	45	23	1	123
Wykształcenie					
Podstawowe	19	46	34	0	293
Zasadnicze zawodowe	18	54	28	0	265
Średnie	32	49	19	1	357
Wyższe	59	33	8	0	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	55	38	8	0	59
Prac.umysł.niż.szczebla	37	50	13	0	95
Pracownicy fiz.- umysł.	28	55	15	2	100
Robotnicy wykwalifikowani	27	53	20	0	87
Robotnicy niewykwalifik.	28	41	30	0	41
Rolnicy	22	50	28	0	54
Pracujący na własny rach.	53	30	13	4	28
Bierni zawodowo					
Renciści	5	57	37	1	106
Emeryci	15	54	31	0	193
Uczniowie i studenci	63	32	6	0	92
Bezrobotni	17	43	40	0	120
Gospodynie domowe i inni	25	40	33	2	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	32	52	16	0	150
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	40	48	12	0	57
sekt. pryw. poza rolnict.	37	45	17	1	208
prywatnym gosp. rolnym	21	51	28	0	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	12	46	41	1	153
301-500	17	51	32	0	184
501-900	24	53	23	0	231
901-1200	47	46	7	0	80
Powyżej 1200 zł	50	42	7	0	65
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	4	36	59	1	364
Średnie	19	73	7	1	422
Dobre	78	20	2	0	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	32	39	29	0	78
Raz w tygodniu	25	50	24	1	481
1-2 razy w miesiącu	32	44	24	0	178
Kilka razy w roku	27	50	24	0	197
W ogóle nie uczestniczy	33	44	21	2	90
Poglądy polityczne					
Lewica	28	52	20	0	159
Centrum	29	48	23	0	295
Prawica	34	43	21	1	312
Trudno powiedzieć	18	50	32	0	262

Tabela 7. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	51	22	10	1028
Płeć					
Mężczyźni	17	52	23	7	490
Kobiety	17	49	21	13	538
Wiek					
18-24 lat	27	55	10	7	158
25-34	24	47	20	10	190
35-44	9	65	21	5	178
45-54	15	53	29	4	209
55-64	13	42	29	16	118
65 lat i więcej	16	40	24	21	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	47	22	15	377
Miasto do 20 tys.	19	57	18	5	127
20-100 tys.	16	51	22	11	203
101-500 tys.	17	52	24	7	198
501 tys. i więcej mieszk.	20	52	23	5	123
Wykształcenie					
Podstawowe	17	42	22	19	293
Zasadnicze zawodowe	12	53	27	8	265
Średnie	20	54	19	6	357
Wyższe	20	57	19	4	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	12	64	20	5	59
Prac. umysł. niż. szczebla	22	54	21	3	95
Pracownicy fiz.- umysł.	19	54	20	7	100
Robotnicy wykwalifikowani	8	52	31	8	87
Robotnicy niewykwalifik.	21	41	28	10	41
Rolnicy	9	60	24	7	54
Pracujący na własny rach.	19	67	13	0	28
Bierni zawodowo					
Renciści	15	40	30	15	106
Emeryci	15	45	22	17	193
Uczniowie i studenci	27	57	9	7	92
Bezrobotni	21	47	22	10	120
Gospodynie domowe i inni	16	52	18	14	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	10	57	26	7	150
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	18	63	16	3	57
sekt. pryw. poza rolnict.	19	52	24	5	208
prywatnym gosp. rolnym	10	56	24	10	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	17	50	24	10	153
301-500	15	53	22	10	184
501-900	17	49	23	11	231
901-1200	26	50	18	6	80
Powyżej 1200 zł	13	55	25	7	65
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	46	30	11	364
Średnie	15	54	21	10	422
Dobre	27	52	11	10	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	16	48	24	11	78
Raz w tygodniu	18	50	21	11	481
1-2 razy w miesiącu	17	51	20	12	178
Kilka razy w roku	14	54	27	5	197
W ogóle nie uczestniczy	21	49	22	9	90
Poglądy polityczne					
Lewica	20	44	27	8	159
Centrum	13	58	22	7	295
Prawica	25	51	17	6	312
Trudno powiedzieć	11	45	24	19	262

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	49	14	15	1027
Płeć					
Mężczyźni	25	48	14	12	490
Kobiety	19	50	13	17	538
Wiek					
18-24 lat	37	39	9	15	158
25-34	29	45	12	14	190
35-44	15	60	12	13	178
45-54	19	55	12	14	209
55-64	17	45	21	17	118
65 lat i więcej	17	47	18	17	174
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	49	13	18	377
Miasto do 20 tys.	18	58	16	8	127
20-100 tys.	17	53	13	17	202
101-500 tys.	25	48	13	14	198
501 tys. i więcej mieszk.	36	39	15	10	123
Wykształcenie					
Podstawowe	19	39	18	24	292
Zasadnicze zawodowe	17	57	12	15	265
Średnie	25	55	11	10	357
Wyższe	36	41	15	7	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	31	41	19	8	59
Prac. umysł. niż. szczebla	26	49	14	11	95
Pracownicy fiz.- umysł.	28	44	11	16	100
Robotnicy wykwalifikowani	13	60	13	15	87
Robotnicy niewykwalifik.	19	54	22	5	41
Rolnicy	12	57	9	22	54
Pracujący na własny rach.	31	54	7	8	28
Bierni zawodowo					
Renciści	15	49	20	16	106
Emeryci	17	50	14	19	192
Uczniowie i studenci	40	37	4	18	92
Bezrobotni	21	54	13	12	120
Gospodynie domowe i inni	20	47	17	16	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	21	43	19	17	150
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	27	59	8	7	57
sekt. pryw. poza rolnict.	26	52	12	10	208
prywatnym gosp. rolnym	13	54	11	21	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	18	56	14	12	153
301-500	22	55	12	11	184
501-900	23	49	15	13	231
901-1200	30	47	13	10	80
Powyżej 1200 zł	26	42	11	21	65
Ocena własnych war. mater.					
Złe	16	53	17	14	364
Średnie	19	51	15	15	422
Dobre	37	40	6	17	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	44	18	15	78
Raz w tygodniu	23	51	12	14	481
1-2 razy w miesiącu	21	44	16	19	178
Kilka razy w roku	19	53	14	15	197
W ogóle nie uczestniczy	27	49	15	9	90
Poglądy polityczne					
Lewica	25	46	21	7	159
Centrum	19	53	14	14	295
Prawica	33	47	10	11	311
Trudno powiedzieć	11	51	13	25	262

Tabela 9. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja gospodarcza** w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	51	15	11	1027
Płeć					
Mężczyźni	26	50	15	9	490
Kobiety	20	52	15	13	538
Wiek					
18-24 lat	42	38	8	12	158
25-34	30	47	11	13	190
35-44	19	54	18	9	178
45-54	18	59	16	8	209
55-64	16	54	19	12	118
65 lat i więcej	14	54	19	14	174
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	48	15	14	377
Miasto do 20 tys.	24	52	15	9	127
20-100 tys.	18	52	15	15	202
101-500 tys.	22	55	16	6	198
501 tys.i więcej mieszk.	32	49	12	6	123
Wykształcenie					
Podstawowe	19	44	19	19	292
Zasadnicze zawodowe	19	57	13	12	265
Średnie	26	54	14	6	357
Wyższe	34	45	14	7	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	26	51	14	9	59
Prac.umysł.niż.szczebla	27	50	16	7	95
Pracownicy fiz.- umysł.	26	49	15	10	100
Robotnicy wykwalifikowani	19	55	14	11	87
Robotnicy niewykwalifik.	23	56	11	9	41
Rolnicy	18	53	14	15	54
Pracujący na własny rach.	34	51	10	4	28
Bierni zawodowo					
Renciści	17	53	17	13	106
Emeryci	16	54	16	14	192
Uczniowie i studenci	45	38	6	12	92
Bezrobotni	19	55	17	9	120
Gospodynie domowe i inni	19	43	23	14	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	16	54	18	12	150
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	34	54	9	3	57
sekt. pryw. poza rolnict.	30	51	12	8	208
prywatnym gosp. rolnym	22	50	13	15	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	21	48	17	13	153
301-500	24	52	16	9	184
501-900	22	52	14	11	231
901-1200	39	40	11	10	80
Powyżej 1200 zł	20	60	13	8	65
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	54	22	10	364
Średnie	21	53	14	12	422
Dobre	40	43	5	12	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	48	22	13	78
Raz w tygodniu	24	54	12	11	481
1-2 razy w miesiącu	20	48	18	14	178
Kilka razy w roku	22	50	17	11	197
W ogóle nie uczestniczy	31	46	15	8	90
Poglądy polityczne					
Lewica	22	51	20	7	159
Centrum	21	55	13	11	295
Prawica	33	48	13	6	311
Trudno powiedzieć	15	50	16	19	262

Tabela 10. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:
(%)

	lepiej	tak samo jak obecnie	gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	58	15	10	1024
Płeć					
Mężczyźni	18	58	15	10	489
Kobiety	15	58	16	11	536
Wiek					
18-24 lat	24	58	7	11	157
25-34	27	57	8	8	190
35-44	14	59	18	10	176
45-54	16	58	17	8	209
55-64	10	56	26	8	117
65 lat i więcej	8	57	18	17	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	56	14	14	377
Miasto do 20 tys.	12	68	16	4	127
20-100 tys.	19	58	14	9	201
101-500 tys.	18	56	16	10	197
501 tys.i więcej mieszk.	19	53	21	7	123
Wykształcenie					
Podstawowe	11	55	17	17	292
Zasadnicze zawodowe	18	56	17	9	265
Średnie	18	61	13	8	356
Wyższe	23	57	16	4	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	17	62	18	3	58
Prac.umysł.niż.szczebla	24	64	7	5	95
Pracownicy fiz.- umysł.	23	52	16	8	99
Robotnicy wykwalifikowani	23	52	15	10	87
Robotnicy niewykwalifik.	18	60	8	13	41
Rolnicy	14	56	11	19	54
Pracujący na własny rach.	21	54	15	10	28
Bierni zawodowo					
Renciści	6	54	28	12	106
Emeryci	9	59	17	15	193
Uczniowie i studenci	19	70	3	8	91
Bezrobotni	23	50	18	9	120
Gospodynie domowe i inni	12	58	20	10	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	11	63	18	8	148
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	31	51	13	6	57
sekt. pryw. poza rolnict.	24	57	12	7	207
prywatnym gosp. rolnym	14	57	10	19	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	20	53	15	13	153
301-500	14	56	19	10	183
501-900	17	61	14	8	231
901-1200	18	57	19	6	79
Powyżej 1200 zł	14	61	14	11	64
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	54	24	10	364
Średnie	14	60	15	11	421
Dobre	28	58	4	10	239
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	57	19	12	78
Raz w tygodniu	16	57	15	12	480
1-2 razy w miesiącu	15	60	13	11	178
Kilka razy w roku	19	57	17	7	197
W ogóle nie uczestniczy	23	55	14	8	88
Poglądy polityczne					
Lewica	18	58	18	6	156
Centrum	13	62	17	8	294
Prawica	25	56	12	6	312
Trudno powiedzieć	9	55	15	21	262